

2. בארץ כארץ-ישראל, שבה האינטרסים והמטרות של שני חלקי הציבור שונים עתה אלו מאלו, וככל הידוע גם סותרים אלה את אלה, קשה לקוות, שכל גלוי דעת על הפוליטיקה יספק את שאיפותיו של צד מהצדדים. אך מ.ה.מ. הרשתה לעצמה לקוות, שעקירת אי-ההבנות הקיימות עתה והגדרה מדוייקת יותר של כוונותיה - יש בהן כדי להשקיט בהרבה את חוסר השקט ולחדש את האמון בקרב שני הצדדים. מ.ה.מ. תשתדל, לשכנע את הערבים והיהודים לא רק בגלוי דעת זה בלבד, אלא גם בפעולות אדמיניסטרטיביות שתצמחנה מתוכן, וכוונתה הנחושה של הממשלה היא לטפח ככל יכולתה את האינטרסים החיוניים של שני העמים ולפעול בעקביות לשם יצירת ציבור מאושר בא"י, החי בשלום תחת חסותה של ממשלה מתקדמת ובלתי משוחדת. - -

3. נראה, שהרבה מאי-ההבנה שהתעוררה, לדאבון הלב, בקרב שני הצדדים, נובעת מאי-הערכת מהותו של התפקיד, שהוטל על מ.ה.מ. על-פי המנדט; - - קיימת כאן התחייבות כפולה, מצד אחד התחייבות כלפי העם היהודי ומצד שני התחייבות כלפי האוכלוסיה הלא יהודית שבא"י.

6. מ.ה.מ. רוצה להמשיך ולקיים את הפוליטיקה, שראשי פרקיה צוינו בגילוי הדעת משנת 1922 וביחוד - - בשלוש הנקודות החשובות הללו (הבית הלאומי היהודי, העליה ומעמד הסוכנות היהודית). היא סבורה, שכל נסיון להוסיף ולעבד את המושגים הללו יוכל להביא רק לידי ויכוח סרק. יחד עם זאת, לאור נסיון העבר, היא יודעת כי יש לעשות הרבה, כדי ליישם את העיקרים, עליהם הוכרז.

8. - - - יש להבטיח כי - - ההתחייבות הכלולה בסעיף 6. - - להקל על העליה היהודית ולהקים יישוב צפוף של יהודים על הקרקע, תהא מותנית בדרישה להבטיח שזכויותיהם ומצבם של שאר חלקי האוכלוסיה לא ייפגעו. - - לשם חיזוק התביעות הציוניות, הועלו טיעונים כי הקו המנחה של המנדאט הם אותם הקטעים הנוגעים לבית הלאומי היהודי, והם נועדו לשמור על זכויותיו של הציבור הלא יהודי אינם אלא נימוקים ממדרגה שניה. - - זוהי השגה, שמ.ה.מ. הביטה עליה תמיד כעל השגה מוטעית בהחלט. - - ההתחייבויות שנקבעו במנדאט כלפי שני חלקי האוכלוסים -שוות במשקלן - - -

10. חובתה הראשונה של הממשלה הוא להבטיח שלום, סדר ושלטון תקין. - - שום לחץ או איומים לא יסיטו אותה מתפקידה. - - -

12. - - הממשלה החליטה, שהגיעה השעה לצעוד צעד נוסף בכיוון של הענקת מידה מסוימת של שלטון עצמי, שיהיה מותאם לתנאי המנדט לתושבי א"י. לפיכך יש בדעתה של מ.ה.מ. להקים מועצה מחוקקת. - - מ.ה.מ. מקווה, שהפעם תקבל את הסיוע של כל חוגי האוכלוסיה בא"י.

13. המועצה המחוקקת החדשה - - תהיה מורכבת מהנציב העליון ו-22 חברים. שעשרה מהם יהיו פקידי הממשלה ו-12 יהיו נבחרים הציבור. בדרך כלל, ייבחרו נבחרים הציבור שבמועצה זו בבחירות - - יחד עם זאת, מ.ה.מ. סבורה, כי חשוב למנוע את הישנות הכשלון של שנת 1923. לפיכך, הממשלה תאחז בצעדים להבטיח את מינויים של נבחרים הציבור שישובו במועצה במספר הדרוש - - -

15. - - ניתן עתה לומר בהחלטיות, כי בזמן העדכני, ובשיטות הנוכחיות של עיבוד האדמה ע"י הערבים, לא נשאר כל עודף של קרקעות, שיוכל לעמוד לרשותם של עולים חדשים לצרכי התישבות חקלאית, מלבד אותם הקרקעות המצויים בידי סוכנויות יהודיות שונות בתור קרקעות שמורות (רזרבה) ושטרם הכשירן לעיבוד.

18. - - - אין זה צודק לקבל את הטענה, - - שההתיישבות היהודית גרמה נזק לאוכלוסיה הערבית ולאינטרסים של הערבים. - - ואולם - - ראוי להבחין בין ההתיישבות של מוסדות העבר כמו פיק"א, שאין ספק כי הערבי נהנה הנאה מרובה מהקמתן של המושבות שנוסדו על ידי פיק"א - - - בטנם נוצרה ההתיישבות הנתמכת ע"י קרן-היסוד, שהוא המכשיר הכספי

19-20. ההתיישבות היהודית פגעה רבות באוכלוסיה הקיימת בגלל התנאים שבהם מחזיקים המוסדות היהודיים השונים את קרקעותיהם, משתמשים בהן ומחכירים אותן.

הסוכנות היהודית המורחבת - - אומרת, שהקרקע הנרכשת תהיה "קניין עולם לעם ישראל" וש"בכל המפעלים והעבודות שהסוכנות מוציאה לפועל או מטפחת, יש להחזיק בעיקרון של העסקת פועלים יהודים". - - - עד כמה שטענות אלו תהיינה הגיוניות מנקודת ראותה של תנועה לאומית גרידא, - - אין הן מביאות בחשבון את הוראות סעיף 6 של המנדאט, הדורש בפירוש, שהממשלה חייבת להבטיח, ש"זכויותיהם ומעמדם של שאר חלקי האוכלוסים לא ייפגעו", בבואה להקל על העליה היהודית ועל התיישבות צפופה של היהודים על הקרקע.

23. - - הפיקוח על כל העברות של קרקעות חייב להיות מסור בידי הרשות הממונה על הפיתוח. הוא יאשר העברות קרקע רק במידה, שאין הן מפריעות לתכניתיה של הרשות הזאת, בהתחשב עם אחריותה של ממשלת המנדאט. ברור שהרשות המדוברת היא ממשלת א"י.

26. כל שיטת הפיקוח של הממשלה על העליה נבחנה לא מכבר בכובד ראש, ובחודש מאי מצאה מ.ה.מ. לנחוץ, להפסיק את מתן הסרטיפיקטים הנוספים להכנסת עולים - - עד לתוצאותיה של החקירה) בענין העליה) וקביעת המדיניות לעתיד. בהשאירה ללא הפרעה את העליה היהודית לסוגיה האחרים.

27. - - - הוצגו הוכחות מספיקות, - - שקיים עתה חוסר-עבודה משמעותי בין הערבים וכן קיים גם חוסר-עבודה בין היהודים. - - הוכח ברור, שהכנת רשימת העולים (שידיוול) צריכה להיות תלויה בבירור המספר הכולל של כל מחוסרי העבודה בא"י. - - -

28. סעיף 6 של המנדט מורה, שזכויותיהם ומצבם של שאר חלקי האוכלוסיה לא יפגעו ע"י העליה היהודית. ברור, שאם עליתם של היהודים עלולה למנוע מהתושבים הערבים להשיג עבודה הנחוצה למחיתם, או, אם חוסר העבודה בין היהודים פוגע לרעה במצב העבודה הכללי, חובתה של הממשלה הממונה להפחית עליה כזאת, או, אם יש צורך בכך, להפסיקה עד אשר אותו החלק של מחוסרי העבודה שבין "שאר חלקי האוכלוסיה" ישיג עבודה. - - כל החלטה נמהרת בנוגע לעוד עליה יהודית ללא הגבלות, צריכה להדחות בכל תוקף, לא רק מבחינת האינטרסים של תושבי א"י בכללותם, אלא גם מנקודת מצבו המיוחד של הציבור היהודי. כל זמן שרווחים חשדות מרובים בקרב הציבור הערבי - וחשדות כאלה אכן רווחים - כי המשבר הכלכלי, שהתושבים הערבים סובלים ממנו, נגרם בעיקרו מעליה מוגזמת של יהודים. - - ישנה תקוה מצומצמת לשיפור יחסי הגומלין בין שני העמים. אך שלומה וטובתה של א"י בעתיד צריכים להיכון בעיקר רק על שיפור כזה.

29. - - חשוב ששני העמים יאותו לחיות יחדיו, יכבדו איש את צרכיו ותביעותיו של השני. מ.ה.מ. פונה לערבים להכיר בנתוני המצב ולערוך מאמץ כביר וממושך לשם שיתוף פעולה, כדי להביא את הארץ כולה לידי אושר שיהיה לברכה לכל: מאת המנהיגים היהודים דורשת מ.ה.מ. להכיר בצורך לערוך ויתורים אחדים מבחינתם, הנוגעים למשאות הנפש, לעצמאות והתבדלות, שנתפתחו בחוגים אחדים בקשר לבית הלאומי היהודי. לקבל בגישתם המדינית את העובדה, שהתפתחותה הכללית של הארץ תתנהל באופן שהאינטרסים של הערבים והיהודים יקבלו תשומת-לב מספקת, כדי להביא את הארץ כולה לידי אושר ולא יאפשרו מקום להאשמות חד-צדדיות מצד זה או אחר. אלא ירשו לציבור הערבי והיהודי להתפתח ומתוך התאמה הדדית ושלוה.